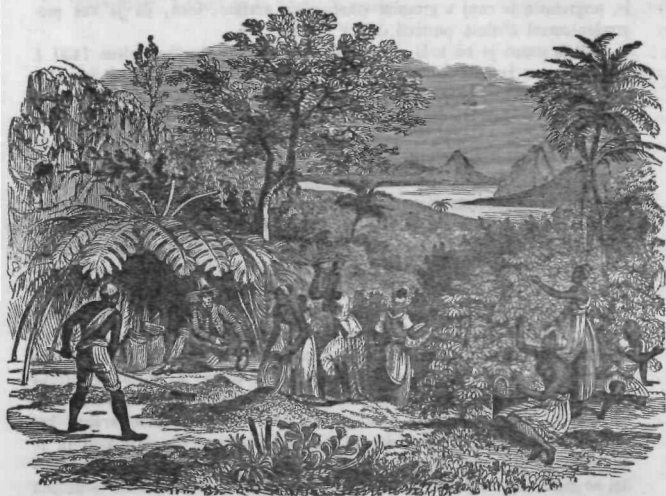

Prirodopisno-natoroznansko polje.

K á v o v e c.

V vročej Arabiji raste drevó, ki ima vedno zelene, svitle liste, in belo, prijetno dišeče cvetje, iz katerega se pozneje razvijó podolgaste, rudečim črešnjam podobne jagode. Vsaka jagoda ima v sebi po dve spredaj plôčati, na hrbtu izbôčeni in kakor rog trdi zrní. To zrnje, ki se iz dozorele jagode vzame in posuší, imenuje se kavino zrnje in je medlo-zelenkaste barve. Prava domovina tega drevesa je Afrika, od koder je bilo pozneje presajeno v Arabijo, v zhodnjo in zapadno Indijo. Tudi v južnej Ameriki se z nasadbo tega drevesa mnogo pečajo.

Kávovec je drevo srednje velikosti in cvetè skoraj vse leto, da-si mu je pravi čas cvetja le meseca marca in aprila. V Arabiji, kjer se ljudjé s pridelovanjem kave največ pečajo, pusté ondodni prebivalci, da steblo doraste do primerne visokosti, ter mu le spodnje veje prirezujejo, rekoč, da so zgornje veje najboljše za dober plod. — Kadar jagode na drevesu dozore, potlej je gredó obirat. Ker so pa jagode zeló vlažne, zato jih po 5 do 6 mesecev sušé na solnci in še le potem, ko so zadosti suhe, iztrébijo z nalašč zato narejenimi valíčki zrnje iz lupin, ki je pa zopet denejo na solnce, da se suší. Kadar je zrnje popolnoma suho, denejo je na rešeto, da je očistijo vsega smetjá. A pómneti je treba, da vse jagode ne dozrévajo ob istem času, zatorej je treba drevo po večkrat obirati, navadno vsakih 5 ali 10 dni. Kavino zrnje treba da je vedno na suhem in zračnem kraju, drugače se rado izpriadi.

Na ta način pridobljeno zrnje spravljajo v vreče in je razpošiljajo po vseh krajih svetá. — A čimu? Da je na ognji sprázimo, potlej zmeljemo, v vrelej vodi skuhamo, z mlekom pomešamo in s cukrom osladimo, ter dobimo pijačo, ki jej pravimo kava. Kavo so začeli najprej piti v Aziji v 15. stoletji, a v Evropi v 16. stoletji. Dandanes se kave prav obilo izvozi v Evropo. Prve kavarne so bile napravljene v Carigradu 1554. l. V Londonu so naredili prvo kavarno 1652. l., v Pragi na Českem 1710. l. Na Dunaji je prvi odprl kavarno 1683. l. neki Poljak po imenu Kolčicki. Kavo pijejo dandanes po vsej Evropi in gotovo je malokdo med vami, da bi je ne bil še nikoli pil. Kavo pijemo ali samo t. j. črno ali pa z mlekom pomešano, ki jo imenujemo belo kavo.

Kávovec raste dandanes užé po vseh zemljah vročega pasa, a največ se pečajo z obdelovanjem tega drevesa v Arabiji, v zhodnej in zapadnej Indiji in v južnej Ameriki. Žetev opravljajo muri (črnci), kakor vam to kaže denašnja slika. Pravijo, da jeden sam mur na dan lahko nabere po pol Hektolitra kave. V Evropi se vsako leto porabi do tri milijone angličanskih centov kavinega zrnja, kar je tudi vrjetno, ako pomislimo, da dandanes užé skoraj vsak človek pije kavo.

I. T.

Razne stvari.

Drobtine.

(Hrvatje, ki živé v južnej Ameriki) osnovali so si društvo pod imenom „Slava“ in sicer v mestu Callao, ki je najimenitnejše primorsko tržišče v južno-amerikanskej republiki Peru. Ti Hrvatje so naročeni na hrvatske časopise in knjige, ter je prav pridno citajo. Da-si zeló oddaljeni od svoje domovine, ipak se zanimajo za hrvatski národ. To je lepó! To so pravi in pošteni Hrvatje ter vredni, da jim tudi mi zakličemo: Živili!

(Strahovito leto). Dné 24. junija 993. leta nehalo je deževati in nij bilo niti kapljice dežja v celej Evropi do 9. novembra istega leta. Povestnica se ne spominja toliko časa brez dežja. Nasledki tej suši so bili glad in občna kuga pri ljudéh in živalih. Bog nas varuj takega leta!

(Za oči). Ne čitaj in ne šivaj na solnci, tudi ne v mraku ali pri mesečini, ker je zeló škodljivo. Bolne oči drži na posodo, napolnjeno s čisto, hladno vodo.

Kratkočasnice.

* Oče so imeli v mestu malopridnega sina, ki se je rokodelstva učil. Necega dne dobijo od njega pismo, ki se je glasilo ovako: „Ljubi oče! Včeraj v pondeljek sem bil tožen zaradi dolžnih 20 gold., danes v torek vam pišem, in jutri v sredo dobite moje pismo; ako mi v četrtek ne pošljete denarjev, ne bom imel v petek 20 gld., da bi v soboto plačal svoj dolg, in tako bom v nedeljo zaprt, ter prosim da me obiščete v ječi, ako pridete v mesto. Toliko vam v tolažbo piše vaš sin — Lenobovič.

* Popotnik idóč mimo hiše, pred katero se je igrala púnička, vpraša jo: „čigavasi, púnička?“ Deklece odgovori: „atejeva in mámina!“ „Si li tudi kaj pridna!“ — „O da, pridna sem pridna, užé sama sama tav tav!“

* V Radohavasi na Dolenjskem je bil somenj. Prileten človek, ubožno oblečen in gluh je nesel koš hrušek na prodaj. „Mož, kaj nesete?“ vpraša ga popotnik. — „Radohavas!“ — „A kam!“ — „Hrušek,“ odgovori gluhec. A. Š.